

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

Titulus XVIII. De Servis non Ordinandis, & eorum Manumissione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

renovantibus, apertè sit conformis: sed; quòd ex ea ad Ecclesiam memoratam soli nobiles & ex utroque parente illustres clerici admittantur, & in admissione generis potius, quàm virtutum nobilitas vitæque honestas attendatur, ut ex *c. cit.* Apostolica decisione liquet, & in *c. De servorum cit.* cum Interpp. aliis observat Gonzalez n. 13.

2. Contingere autem variis modis potest, ut servus ordinetur: & imprimis quidem, domino consentiente, expressè vel saltem tacitè, si eum ordinari sciat & non contradicat: quòd etiam posteriori modò Ordinibus minoribus, imò primà solum tonsurà initiatus, eò ipsò evadit liber, *can. Si servus 14. dist. 54. cit.* Glossa in *c. De servorum cit. V. Depoatur* ubi Panormit. n. 1. & Barbosa n. 3. quia ex dispositione sive interpretatione Juris habetur pro absolute manumisso, *can. Si servus cit.* neque id immeritò; cùm etiam apud Romanos servus libertas tacitè data conferetur, si dominus sciens prudensque & non contradicens eum admitti sciebat ad actum, qui liberis tantùm hominibus Jure competeat: veluti, si servus domino non ignorante & intra triginta dies, cùm posset, non reclamante dignitatem acciperet, aut in prophanæ militiæ numeros referretur, *l. Super servis 6. V. Sin verò 1. Si quis servum 7. V. Sciant C. Qui militare poss. Gonzalez in c. cit. n. 7.* Quare servus, sciens & non contradicente domino ordinatus, tanquam persona Divinis obsequiis etiam domini voluntate dicata, ad pristinam conditionem nequit revocari, *arg. Reg. Quòd semel 51. in 6. Suarez de Censur. disp. 51. f. 3. n. 5.*

3. Deinde, domino ignorante, aut sciente quidem, sed contradicente: à quo fugiens, si acceptit Ordines solùm mino-

res, manet servus & repetenti domino est restituendus, *can. Frequens 7. dist. cit.* ubi Gelasius Papa servum, oblate domino, in clericum ordinatum, *Ad faciendam conditionis sue necessitatem, dicitur juberet:* quod etiam *c. De servorum cit.* habetur.

Neque obstat *Reg. Quòd semel cit.* cujus argumentò, qui rem alienam consecravit, non ipsam, sed ejus pretium, sive æstimationem, domino repetenti reddere tenetur, *can. Comperimus 14. q. 6.* Sed aliter res se habet cum servo, qui sic ordinatus committit fraudem, quæ ei non debet patrocinari, *Ne ex dicitur 12. ff. de Dolo 1. c. Sedes 15. de Rescriptis.* Contrà verò in rem inanimatam nocet dolus aut delictum, quòd plethi possit in *can. cit. V. Eia* Glossa observat. procedit; quòd valde imperfecta sit consecratio, quæ fit per Ordines minores, & his initiatus matrimonium contrahere, atque à divino ministerio ad vitam & negotia secularia transire possit, *ut Lib. 5. Tit. 9. n. 13.* dicitur, cui etiam à domino revocari? Suarez *cit. n. 5.* Quare allegata Regula ferè tantum in rebus inanimatis procedit, ut *can. Glossa in can. Episcopus 28. V. Altaris 9. q. 1.* notat *cit.* Barbosa n. 1. vel solommodo in rebus pleno jure Deo dicatis, ab eoque acceptatis locum habet, ut videt Engel *ad hanc Rubr. n. 4.*

Si verò, domino contradicente vel ignorante, initiatus est majoribus, multum interest, an Episcopus aut alii, qui huic eum præsentarunt vel commendarunt, ejus malitiæ conscii fuerint vel non. Cùm eis malitiæ conscii ordinatus servus quidem evadat liber: Episcopus tamen aut, qui huic illum scienter præsentarunt, domino, cui leni Ordinatione injuria illata est, in duplum hoc est, vel ad duos servos aequè bonos vel de-

vel duplicatum illius pretium exhibendum teneantur, *can. Si servus 13. dist. 54. cit.* Glossa V. *Deponatur*, Panorm. n. 1. & Suarez n. 13. Si Episcopus, & alii ejus conditionem ignorarunt, servus in Sub-vel Diaconum ordinatus, vel alium servum aequalem aut sui aestimationem de peculio, cujus usum habet, domino exhibere: vel, si neutrum praestare valeat, domino restitui ipse debet, *can. Ex antiquis 9. in fine dist. junctâ Glossâ in can. Si servus 20. dist. cit. V. Unius*: nisi tamen dominus ejus repetitionem, postquam ordinatum esse scivit, ultra annum differret; hoc enim casu ex interpretatione vel dispositione Juris manumissus & plenâ libertate donatus censeretur, *can. Si servus cit. Innocent. in c. De servorum cit. n. 6. & Suarez l. cit.*

9. Demum, si servus ad Ordinem presbyteratus ita promotus esset, in servitute quidem revocari non posset, sed tamen amitteret peculium, reddendum domino, aut, illo deficiente, huic exigenti in spiritualibus officiis servare teneretur, *can. Frequens in fine & can. Antiquis cit.* Quod ita statuendi ratio fuit; ut conservaretur honor Ordinis Sacerdotalis, & dominus, exhibitio sibi altiori & utiliori ministerio, æquius ferret injuriam & jacturam servitii temporalis: etsi id non fiat per modum compensationis, aut commutationis; cum res spiritualis propter suam excellentiam in commutationem cum temporali venire, aut in istius compensationem dari non possit, Suarez *cit. n. 13. in fine & Laiman Lib. 1. Traç. 5. p. 5. cap. 8. n. 1.*

Dubium nunc est, de quibus servis hæcenus tradita procedant. varia enim hominum genera hodie servorum nomine compellantur, Gonzalez *ad c. fin. hic*

à n. 4. ad n. 6. & Sanchez *Lib. 7. de Statim. dist. 19. n. 1.*

Primò quidem abusive, quicumque alicujus jurisdictioni vel servitio, etiam ad tempus duntaxat, ut famuli conducticii, sunt obligati: de quibus tanquam hominibus omnino liberis dicta non procedere, facile convenit inter DD.

Secundò, propriè & strictè, qui vel bello publicè indicto capti servatque sunt, & capientis dominio subiecti, §. *Servi 3. & 4. Instit. de Jure Person. l. Et servorum 5. §. 1. ff. de Statu homin. vel ex ancilla, hoc est, servilis conditionis matre nati, §. 1. cit. & l. Partum 7. C. de R. V. vel, cum essent majores viginti annis, scientes prudentesque ad participandum pretium se venumdari passi sunt, *cit. §. Servi 4. & l. 1. ff. & C. Quibus ad libert. proclam. & quidam alii apud Gonzalez in c. fin. n. 4.* Cujusmodi hodie inter Christianos, etsi non captivi Christiani, teste Tholos. *Syntag. lib. 14. cap. 3. n. 17.* serè tamen sunt, quos Hispani & Lusitani ex Africa, America, India: Itali, Germani alique Europæi ex Turcia, Scythia aliisque infidelium provinciis captos habent: quos proinde omnes, nisi per Baptismi januam ingressi Ecclesiam, *c. fin. de Presbyt. non baptiz. & dominorum manumissione plenam libertatem consecuti sint, ad Ordines Ecclesiasticos admitti non posse, convenit inter omnes. Plenam, inquam; quia sacri canones ab Ordinibus illis etiam remouent libertos privatorum: nisi à jure domini plenè, hoc est, sine retentione obligationis & obsequii temporali manumissi sint, *can. Quicumque 5. can. Si quis 7. & c. fin. dist. 54.* Rationem Leo Papa *can. 1. dist. 54.* reddit; quia *Debet esse immunis ab aliis, qui divine militia est aggregandus, ut à castris Dominicis, quibus nomen ejus adscribitur***

Y y 2 nullas

nullius necessitate vinculis abstrahatur, Barbosa de Officio Episc. alleg. 10. n. 54. & Pirthing ad hanc Rubr. n. 8. Dixi Privatorem; quia libertus Ecclesie; quod eum à castris & obsequiis Divinis abstrahendum, periculum non sit, ordinari potest, quantumvis eum manumittens Ecclesia retineat jus Patronatus, Hostiens. cit. n. 5. V. Licet autem.

8. Tertio in sensu latiori adscripti, hoc est, qui glebæ seu fundo colendo adscripti aut personaliter obligati sunt, ut à cultura sine voluntate domini, gratis aut pretio persoluto, eos manumittentis, recedere possessionem deserendo non possint: & Originarii, sive ex ita adscriptis nati, ll. Omnes 6. & 8. l. Originarios 11. l. Definimus 12. l. Colonos 13. Et. C. de Agricol. & censu. Panormit. in c. Mul-torum 2. de Judais n. 1. & Tholos. cit. Lib. 14. cap. 10. à n. 8. cujusmodi hodieque multi, vulgò *Leibaigne* dicti, reperiuntur in Germania nostra: in quibus, licet aliàs absolute homines liberi sint, locum tamen habent pleraque, quæ de servis non ordinandis constituta sunt, can. Si quis obligatus 7. can. Qui aut leges 11. can. Generalis 12. & can. Admirentur 21. V. Ab his junctâ Glosâ V. Originariis dist. 54. cit. Pirthing n. 8. & Wagnereck, rectè monens, eos dominorum consensu & manumissione opus habere, ut ad Gradus etiam Academicos

admittantur: quod pluri & Electoralis nostræ Universitatis praxis docet.

Dubium secundò est, de dispensatione in irregularitate, orta ex conditione servili. Ratio dubitandi est; quod ea descendat ex ordinatione Apostolica, can. 81. cit. Hæc tamen non obstante, cum servo ad Ordines dispensari posse, res est explorata: non quidem ab Episcopo; cum huic servos ordinandi, ac promitte etiam ad Ordines dispensandi, facultas disertè adempta sit à Concilio Toletano I. cujus, Caroli M. Capitular. Lib. 1. cap. 38. & c. De servorum cit. relatò can. 54. Statutum est, ut nullus Episcoporum aliquos servos ad sacros Ordines promoveret, nisi prius à propriis domini libertatem consecuti fuerint. Ratio est; quod ea ordinatione servus, vel extrahatur à servitute dominorum, quod derogat à Justitia, quæ exigit; ne factò alienò quis dominio suo privetur, arg. l. Solvendo 39. ff. de Negot. gest. vel servitè simul debeat dominis & Ecclesie, quod ipsum quoque Juri adversatur; cum dupli-militiæ nemo debeat inservire, l. His quidem 5. C. Qui militare poss. Et qua ratione ab ipso etiam summo Pontifice servilis conditionis vinculo dispensandò, licet absolute possit, non facile vix unquàm relaxatur, teste Corrado Præf. Dispens. Apost. Lib. 3. cap. 8. n. 2.

TITVLVS XIX.

De obligatis ad Ratiocinia Ordinandis, vel non.

SUMMARIUM.

1. Ordinari nequeunt rationibus obnoxii ex administratione,
2. Conduitione vestigalium & similes
3. Ante illas redditus & has depositas.
4. Excipiuntur administratores casus
Pie,